

Sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo taikymo pagrindai ir Europinis energetinių paslaugų teikimo Elgesio Kodeksas

Co-funded by the Intelligent Energy Europe Programme of the European Union

Lietuvos energetikos instituto Efektyvaus energijos naudojimo tyrimų ir informacijos centras kartu su partneriais iš 20-ties Europos šalių įgyvendina tarptautinį projektą „Transparense“ – Energetinių paslaugų rinkų skaidrumo didinimas (*Increasing transparency of Energy service markets*), vykdomą pagal „Pažangi energetika Europai“ programą. Apie projekto uždavinius ir numatomus darbus išsamiai rašyta žurnalo „Energetika“ 2013 m. Nr. 3 ir 2014 m. Nr. 1.

Europos Sąjungoje energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektams finansuoti šiuo metu taikomas „Sutarties dėl energijos vartojimo efektyvumo (angl. *Energy Performance Contracting – EPC*)“ modelis, jo dėka galima pasiekti gerų energijos taupymo rezultatų. Sutarties dėl energijos vartojimo efektyvumo, t. y. sutarties tarp naudos gavėjo ir paslaugos teikėjo (Energetinių paslaugų bendrovė, angl. *ESCO*) esmė ta, kad paslaugų teikėjas garantuoja (savo finansiniais ištekliais) sutartyje numatytą sutaupyto energijos kiekį, kuris bus pasiektas užsakovui įdiegus energiją taupančias priemones. Naudos gavėjas (užsakovas) už jam suteiktas paslaugas atsiskaito (visiškai ar iš dalies, atsižvelgiant į abipusį susitarimą) ne iš karto, o per tam tikrą

laikotarpį (numatytą sutartyje) iš pajamų, gautų už faktiškai sutaupyto energiją (ar energijos išteklius).

2014 m. rugsėjo 11 d. Lietuvos energetikos institute vyko mokymai, skirti *ESCO* modelio taikymui įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumą didinančius projektus. Mokymuose pristatyti „Sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo“ taikymo pagrindai, ES dokumentai, skatinantys energetinių paslaugų rinką ES šalyse, projektų, orientuotų didinti energijos vartojimo efektyvumą, finansavimo schemas, jų paramos strategija ir kiti klausimai. Mokymuose dalyvavo Energetikos ministerijos, Energetikos agentūros, Viešųjų investicijų plėtros agentūros, Policijos departamento, energetinių paslaugų bendrovių, gyvenamųjų namų bendrijų ir kitų organizacijų atstovai.

Siekiant padidinti esančių energetinių paslaugų rinkos skaidrumą projekto vykdymo metu buvo sukurtas **Europinis Elgesio Kodeksas**, skirtas energetinių paslaugų bendrovėms bei energijos vartotojams, kurie įgyvendins energijos vartojimo efektyvumą didinančius projektus, naudodami sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo.

EUROPINIS ELGESIO KODEKSAS, SKIRTAS „SUTARČIŲ DĖL ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO“

ĮGYVENDINIMUI

Europinis Elgesio Kodeksas nustato pagrindines vertybes bei principus, kurie yra labai svarbūs norint sėkmingai parengti ir įgyvendinti projektus, nukreiptus į energijos vartojimo efektyvumo didinimą visose Europos šalyse. Elgesio Kodeksas pirmiausiai nustato veiklos principus energetinių paslaugų Teikėjams. Be to, Elgesio Kodeksas yra paslaugų Teikėjo atliekamas veiklos kokybės indikatorius paslaugų Gavėjui. Jis parodo, ko paslaugų Gavėjas gali tikėtis ir reikalauti iš paslaugų Teikėjo, taip pat kokių veiklos principų turi laikytis ir pats paslaugų Gavėjas siekiant, kad projektas būtų sėkmingai įgyvendintas, ir kad abi sutartį pasirašiusios pusės neturėtų pretenzijų viena kitai. Elgesio Kodekso laikymasis tarp sutartį pasirašančių pusių yra įsipareigojimas savo noru ir juridiskai nėra privalomas.

Elgesio Kodeksą sudaro 9 pagrindiniai principai, susiję su energijos vartojimo efektyvumą

didinančių projektų įgyvendinimu siekiant užtikrinti skaidrią, patikimą ir aukštos kokybės energetinių paslaugų rinką. Vartojamas terminas „taupymas“, apibrėžiantis tiek energijos, tiek lėšų už suvartotą energiją taupymą.

1. Projektai, skirti energijos vartojimo

efektyvumui didinti, yra ekonomiškai tikslingi

Ruošiant projektus, skirtus energijos vartojimo efektyvumui didinti, energetinių paslaugų Teikėjo (energetinių paslaugų bendrovė, angl. ESCO) tikslas yra parinkti ekonominiu požiūriu geriausias energiją taupančias priemones, suteikiančias projektui didžiausią pridėtinę vertę ir atitinkančias užsakovo pageidavimus bei lūkesčius. Užsakovas už jam suteiktas paslaugas galėtų atsiskaityti ne iš karto, o per tam tikrą laikotarpį (numatytą sutartyje) iš pajamų, gautų už faktiškai sutaupytą energiją.

2. Energetinių paslaugų bendrovė (paslaugų Teikėjas) prisiima visą techninę ir komercinę riziką

Energetinių paslaugų bendrovė, įgyvendindama projektą, prisiima visą techninę, finansinę riziką

Rimanto Žiemio nuotr.

Mokymų apie ESCO modelio taikymo pagrindus, įgyvendinant efektyvius energijos vartojimo projektus, akimirkos

bei garantuoja už gautus rezultatus per visą sutarties laikotarpį. Energetinių paslaugų bendrovė organizuoja projekto ir sutarties rengimą, įgyvendinimą, taip mažina finansinę užsakovo riziką.

3. Energetinių paslaugų Teikėjas garantuoja energijos sutaupymą, nustatytą Sutartyje

Įgyvendindamas sutartį dėl energijos vartojimo efektyvumo paslaugų Teikėjas garantuoja paslaugų Gavėjui, kad, Gavėjui įgyvendinus energijos taupymo priemones, jis sutaupys sutartyje nurodytą energijos kiekį, apskaičiuotą pagal suderintą ir klientui priimtina metodiką. Jeigu sutaupyta energijos kiekis bus mažesnis nei numatyta sutartyje, paslaugų Gavėjo mokamas mokestis už energijos taupymo paslaugas Teikėjui bus sumažintas dydžiu, lygiu Gavėjo patirtoms išlaidoms dėl nesutaupyto energijos kiekio. Tai vykdoma visą sutarties galiojimo laikotarpį.

Paslaugų Gavėjas yra įpareigotas informuoti paslaugų Teikėją apie visus pasikeitimus, susijusius su energijos vartojimu.

Sutartyje numatytas sutaupyta energijos dydis turi būti nustatinėjamas sąžiningai, skaidriai, vadovaujantis faktiniais dydžiais, pagal sutartyje numatytą metodiką.

4. Energetinių paslaugų Teikėjas padeda vykdyti ilgalaikį energijos vartojimo valdymą

Paslaugų Teikėjas kartu su paslaugų Gavėju nuolat palaiko ryšį su pastato šeimininkais ir gyventojais, prižiūri, kad šilumos vartojimas pastate būtų vykdomas nepažeidžiant sutartyje numatytų sąlygų. Taip pasiekiamas ir palaikomas sutartyje numatytas sutaupyta energijos kiekis.

5. Ilgalaikiai santykiai tarp paslaugų Teikėjo ir paslaugų Gavėjo teisingi bei adekvatūs

Paslaugų Teikėjas ir jų Gavėjas veikia kartu kaip partneriai. Jie atvirai dalijasi informacija, susijusia su projekto rengimu ir įgyvendinimu. Šios informacijos neatskleidžia kitoms šalims. Tiek paslaugų Teikėjas, tiek jų Gavėjas griežtai vadovaujasi pasirašytos sutarties nuostatomis.

Tai leidžia pasiekti sutartyje numatytų energijos taupymo rezultatų ir išsaugoti gerus santykius per visą sutarties laikotarpį.

6. Visi projekto rengimo ir įgyvendinimo etapai yra skaidrūs

Vykdydami veiklą paslaugų Teikėjas ir jų Gavėjas griežtai vadovaujasi įstatymais bei kitais teisės aktais tos šalies, kurioje yra įgyvendinamas projektas, siekia išvengti bet kokių teisės aktų pažeidimų.

7. Energetinių paslaugų Teikėjo parama ieškant finansavimo

Paslaugų Teikėjas padeda jų Gavėjui rasti tinkamą finansavimo šaltinį, gali prisidėti savo lėšomis ar tarpininkauti gaunant paskolą iš trečiosios šalies. Paslaugų Teikėjo finansinė parama nėra privaloma, tačiau ji gali labai svariai prisidėti prie projekto sukūrimo ir jo įgyvendinimo.

8. Energijos efektyvumo didinimo projektams reikia kvalifikuotų vykdytojų

Energijos efektyvumo didinimo projektų iniciatoriai ir vykdytojai privalo turėti aukštos kvalifikacijos personalą, galintį kvalifikuotai atlikti inžinerinį vertinimą, vykdyti projektavimo darbus ir įdiegti energiją taupančias priemones. Šioje veikloje gali dalyvauti tik vykdytojai, kurie turi patirties ir specializuojasi įgyvendinant tokius projektus. Jeigu papildomai samdomi ekspertai, turi būti įsitikinta, kad jie atitinka reikiamą kvalifikaciją ir turi pakankamai patirties vykdant tokius projektus. Paslaugų Gavėjas gali naudotis specializuotų energetikos konsultantų paslaugomis. Gavėjo pasamdyti energetikos konsultantai gali vykdyti projekto įgyvendinimo stebėseną.

9. Paslaugų Teikėjas daugiausia dėmesio skiria darbų atlikimo kokybei

Paslaugų Teikėjas taiko sertifikuotas procedūras, naudoja aukštos klasės prietaisus ir medžiagas, kooperuojasi su patikimais tiekėjais. Teikėjas laikosi verslo etikos, griežtai vykdo savo įsipareigojimus tiekėjams, paslaugų Gavėjams ir jų atstovams.

Europinis Elgesio Kodeksas buvo apsvarstytas su 20-ties šalių atstovais bei Europos energetinių paslaugų bendrovių asociacija ir Europos pažangios energetikos paslaugų teikimo konfederacija.

Daugiau informacijos apie Elgesio Kodekso pasirašymo procedūrą, skirtą energetinių paslaugų Teikėjams bei jų asociacijoms, galima rasti tinklalapyje <http://www.transparens.eu/lt/garbs-kodeksai/sertifikavimas>

Dokumentas originalo kalba:

www.transparens.eu/eu/epc-code-of-conduct

Sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo (*Energy Performance Contracting, EPC*) terminologija yra nustatyta ES Direktyvoje 2012/27/ES.

Plačiau apie projektą: www.transparens.eu

Kontaktinis asmuo Lietuvoje: Romualdas Škėma, Lietuvos energetikos institutas,

tel.: (+370 37) 401802

El. paštas: Romualdas.Skema@lei.lt

Dr. Vygandas GAIGALIS,

dr. Romualdas ŠKĖMA

Lietuvos energetikos institutas

Projekto partneriai

